

Deyim, bir durumu, düşünceyi ya da duyguyu daha etkili, anlamlı ve genellikle mecazlı bir şekilde ifade eden kalıplaşmış söz öbeğidir.

Örnek: Ağız kulaklarına varmak : Çok sevinmek, mutlu olmak anlamında kullanılır.

Deyim ve atasözü farkı: Deyimler genellikle belirli bir durumu anlatırken, atasözleri öğüt verir veya genel bir kural ya da yargı içerir.

* Atasözlerinde genellikle bir öğreti bulunur. Deyimler genelde -mek ve -mak eki ile biterler.

Örneğin, "Taş yerinde ağırdır" bir atasözüdür ve bir insanın kendi yerinde daha değerli olduğunu anlatır, oysa "ağız kulaklarına varmak" bir deyimdir ve bir kişinin çok mutlu olduğunu ifade eder.

ETKİNLİK 1

Aşağıda verilen deyimleri anlamları ile eşleştirelim.

Burnundan solumak

Göze girmek

İçine içine sığmamak

Ağız kulaklarına varmak

Kafasına koymak

Saman altından su yürütmek

İçine dert olmak

Kulağı delik olmak

Ayağını denk almak

Daha dikkatli davranmak, tedbirlili olmak.

Bir şeyi yapmaya kesin olarak karar vermek.

Çok sinirlenmek, öfkeli olmak.

Çok heyecanlanmak, sevinçten yerinde duramamak.

Birinin takdirini kazanmak, beğenisini kazanmak.

Bir şeyi yapmaya kesin olarak karar vermek.

Gizlice ve sessizce iş çevirmek.

Olayın veya durumun insanı rahatsız etmesi

Her şeyden haberi olmak

 ETKİNLİK 2

Aşağıda anlamları verilen deyimleri bularak yukarıdan aşağıya doğru olan şifreyi bulalım.

Dikkatli ve mantıklı davranmaya başlamak.

E

Çok yoğun olmak, aşırı meşgul olmak.

C

Çok güzel ve tatlı konuşmak.

M

Sürekli konudan konuya geçmek.

C

İşlerin durgun olması, boş kalmak.

A

Aşırı derecede özen göstermek.

A

Büyük bir özen ve ilgiyle bakılmak, nazlı büyütülmek.

I

Bir şeyin yapılabilir olduğuna karar vermek,

R

Ağızdan bal damlamak

Dört dökülmek

Başını kaşıyacak vakti olmamak

Aklını başına almak

Gözüne kestirmek

Sinek avlamak

Daldan dala konmak

El bebek gül bebek

ETKİNLİK 3

Aşağıda anlamları verilen deyimlerin anlamlarından yola çıkarak deyim cümle içinde kullanalım.

Etekleri zil çalmak: Çok sevinmek, mutluluktan yerinde duramamak.

.....
.....

Elini eteğini çekmek: Bir işten veya durumdan tamamen uzaklaşmak.

.....
.....

Tırnaklarını geçirmek: Bir kişiyi ele geçirmek, ona zarar vermek.

.....
.....

Kılı kırk yarmak: Çok titiz ve detaycı davranmak, ince eleyip sık dokumak.

.....
.....

Taş üstünde taş bırakmamak: Bir yeri tamamen harap etmek, yıkmak.

.....
.....

Göz ucuyla bakmak: Fark ettirmeden bir şeye kısa süreli bakmak.

.....
.....

Kuyruğunu dik tutmak: Zorluklara rağmen cesaretini kaybetmemek, direnç

.....
.....

Bindiği dalı kesmek: Kendi işini zor duruma sokacak şekilde davranmak.

.....
.....

ETKİNLİK 4

Aşağıda verilen hikayelerin hangi deyim ile ilgili olduğunu noktalı yerlere yazalım. (Ağızdan çıkan kulağı duymamak, Kabak tadı vermek, Canına tak etmek, Göz boyamak, Bir taş ile iki kuş vurmak)

Ahmet, arkadaşlarıyla düzenlediği piknikte herkesin eğlenmesini sağlamak için bir sürü etkinlik planlamıştı. Ancak, sürekli aynı oyunları oynayınca zamanla sıkılmaya başladılar. Ahmet, bu durumu fark etti. Hemen farklı aktiviteler buldu.

Selin, toplantıda düşünmeden konuşmaya başladı. Projeye dair yaptığı eleştiriler, herkesin moralini bozdu. Ancak kendi sözlerinin ciddiyetini anlamadı; Sonunda arkadaşları durumu fark etti ve ona nazikçe geri bildirimde bulundu.

Zeynep, iş yerinde sürekli artan sorumluluklardan bunalmıştı. Her gün yeni görevler ekleniyor, kimse onun yükünü hafifletmiyordu. "Artık yeter!" diyerek odasına kapandı. Hemen istifa mektubunu yazdı. Kendine yeni bir yol çizdi.

Merve, eski arkadaşlarıyla bir araya gelmeyi çok istiyordu ama aynı zamanda iş görüşmesine de katılması gerekiyordu. Akıllıca bir plan yaparak, arkadaşlarını iş görüşmesinin olduğu kafede buluşturdu.

Ali, iş yerinde terfi almak için büyük çaba harcıyordu. Patronunu etkilemek amacıyla sürekli övünüyordu ama yaptığı işler pek de başarılı değildi. Bir gün, patronu geldiğinde masasında düzenlediği sunumu abartarak anlattı.

.....

.....

.....

.....

.....

ETKİNLİK 5

Aşağıda verilen ifadelerden deyimlerin özellikleri ile ilgili olanların bşındaki kutucuğu maviye, olmayanları kırmızıya boyayalım.

- Mecazlı bir anlatım vardır.
- Söyleyeni bellidir.
- Kalıplaşmış sözlerdir.
- Öğüt verir.
- genelde -mek, -mak ile biter.
- En az iki kelimedden oluşur.
- Söyleyeni belli değildir.
- Sözler gerçek anlamında kullanılır.

ETKİNLİK 6

Aşağıda verilen deyimlerin anlamlarını araştırıp altında verilen çizgili yere yazalım

Baltayı taşa vurmak

Rızkını taştan çıkarmak

Üzerine tuz biber ekmek

Açık kapı bırakmak

Bal dök yala

Can kulağı ile dinlemek

Göz Gezdirmek

Dırdır etmek

ETKİNLİK 7

Aşağıdaki kutucuklarda verilen deyimlerin anlamlarını yukarıda verilmiştir. Hangi anlam hangi deyime ait bulup, anlamlarının karşılıklarına yazalım.

Para biriktiremeyen kişidir.
Eğlenecek bir şey hemen bulan
Yaptığı işi bırakmak,
Her tarafı tertemiz yapmak.
Nazar
Çok korkmak.
reddetmek
Göz göre göre yalan söylemek
Çabucak elde edilmek. Emek harcamadan sahip olmak
Aniden, hemencecik sinirlenmektir.
Tüm mal varlığını tüketmek
Müşteri gelmemesi
İşin en can alıcı noktası
Bir şeyi önemsememek.
Boş, düşünmeden konuşmak
Ayrıntısının çok olması
Samimi, sıcak davranmak.
Çok yakın olmadığı halde konuya dahil olana denir.

Yabana atmak	İçli dışlı	Masal okumak
Bal dök yala	Sinek avlamak	Ulu orta konuşmak
El Etek Çekmek	Cebi delik	Rest çekmek

Göz Değmek	Dış kapının dış mandalı	Zurnanın zırt dediği yer
Uzun hikaye	Ödünü patlamak	Çalmadan Oynamak
Çantada keklik	Sıfırı tüketmek	Saman alevi gibi parlamak